

A. C. F. M.
DISSERTATIO ACADEMICA,

M A L A
LIBERTINISMI
RELIGIONUM
IN
REPUBLICA
EXPOSITURA,

Cujus PARTEM POSTERIOREM,

*Consens. Amplif. SENATUS Philof. in Illuftri ad
Auram Athenæo,*

PRÆSIDE

M^{AG.} JOHANN E
BILMARK,

HISTOR. ET PHIL. PRACT. PROFESSORE REG. ET ORD.

*Pro obtinendis fummis in Philofophia honoribus,
Publicæ Bonorum cenfuræ modeste fubjicit*

ARON MOLANDER,

Wiburgenfis.

In AUDITORIO MAJORI Die **XIV** Decembr.
An. MDCCLXXIV.

H. J. M. C.

A B O Æ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

§. VIII.

Habet Philosophia Eclectica varias prærogativas, propter quas commendari ipsa meretur. Quum enim Philosophia sit cultus rationis omnibus hominibus congenita, nemo in ea Dictator constituitur, nec in censum venire debet: *quis loquitur, sed quid dicitur*; & id tantum valet, quod rationum evidentia comprobatur. Servilis igitur est Philosophia sectaria, quæ ne latum quidem ungvem a Magistri opinione recedit, magisque ad obscurandum intellectum, quam ad eum illustrandum conducit. Quod licet ita sit, non tamen propterea probamus Religionem Eclecticam, quam, uti in antecedentibus ostendimus, in scenam producere conantur Libertini. Quum enim DEUS partim cordibus nostris inscripserit partim deinceps nobis revelaverit principia justæ & honestæ, summis suis perfectionibus convenientia, eadem in essentia & sanctitate Divina sunt fundata, adeoque ipsa sunt immutabilia, & proinde arbitrio humano nihil heic est relictum; sed uti præcepta hæc simpliciter nobis sunt exposita, ita strictim eadem observare debemus. Quam conclusionem sicut plerique forte admittunt Libertini; ita in dogmatibus, quæ fide nituntur, plenam sentiendi ac credendi libertatem sibi adserunt. Enimvero si hi essent convicti tam de summis DEI perfectionibus, quam de suis nævis, non mirarentur, quod suo ingeniolo illarum majestatem adsequi non queant, vel quod in ista, quam quotidie experiuntur, mentis caligine acutum semper non videant. Profecto si legum civilium rationem semper eruere non possimus, & tamen sua mandatis istis constare debeat observantia multo magis sensus dependentiæ nostræ eo nos adducet, ut adsen-

adensum præbeamus illis, quæ summus rerum omnium Monarcha nobis in verbo suo revelavit, eademque exsequi conemur, quamvis in consiliorum suorum adyta nos non admittat. Fidem itaque habeamus dictis Divinis; probe gnari, quod DEUS nec falli possit, nec fallere. Veneremur insuper in his Divinam bonitatem, quæ in his incomprehensibilibus eo se manifestavit modo, quem nostra fert conditio. Sed modestam adeo ratiocinandi methodum minime ferunt Libertini, qui non acuti Philosophi, sed vulgi esse putant, ultra vulgus non sapere. Hac autem opinione turgidi transgrediuntur Leges Divinas tam Naturales quam Revelatas. Illæ enim jubent, ut nihil DEO tribuamus, quod aliquam involvat imperfectionem; hoc autem fit, dum finitum ingenium infinitæ sapientiæ thesauris capiendis sese suffecturum arbitratur. Hæ vero nobis injungunt, ut mysteria fidei, quæ ratio adsequi non potest, simpliciter credamus. Quum porro Libertini id agant, ut omnium Religionum sectas confundant, evidens est, quod per Libertinismum Religionum vera Religio, quæ normam agendorum continet & viam salutis monstrat, admodum periclitetur. Sed Religio, ut supra evictum dedimus, constituit fundamentum felicitatis civilis, & quidem vera verum: Ergo per placita Libertinorum turbatur felicitas publica, juxta veterum axioma: ubi male creditur, ibi male vivitur. Ulterius per experientiam constat, quod singulæ actiones humanæ legibus non sint definitæ, sed multa uniuscujusque conscientia relinquuntur; quam Libertini diversitatem in religionis negotiis defendentes, ipsa conscientia dictamina sæpe pervertunt, unde innumera in rempublicam incommoda non possunt non redundare. Taceo alia, sed in civitate Libertinorum, si quæ uspiam existeret, cum juramentis, quæ tamen firmissimum præbent pactorum & promissionum vinculum, non secus ac pue-

ri cum astragalis solent, luditur, sibi quisque licitum putans, a data fide recedere, ubi lucrum ejus agitur, aut alia ejusmodi leviores interveniunt causæ. Denique sicut Princeps in civitate sua non ferret, si cives pro arbitrio leges suas interpretarentur, nec ipsis legibus sed huic interpretationi convenienter sese gererent; ita multo minus DEO convenit, ut homines pro arbitrio Religionem, non Sanctissimam, sed ipsorum placitis convenientissimam sibi fingant; quin potius sicut temerariis hisce ausis Divinam provocant iram, ita etiam per hunc novaturiendi pruritum Patriæ suæ plura accelerant malorum agmina. Agnoverunt hoc ipsi quoque Gentiles, quare HORATIUS, religioni certe non addictissimus:

Dii multa neglecti dederunt

Hesperia mala luctuosæ. Libr. III. Od. 6. v. 7.

§. IX.

Quoniam finis, propter quem in Societates coierunt homines, est pax & felicitas communis, ad quam utramque quærendam & Lege Divina ducuntur & ipso naturæ impetu feruntur; necesse fuit, ut certus ordo inter homines in societatibus viventes introduceretur, atque ita disparitas voluntatum ad normam quandam, quam Legem appellamus, conformaretur. Unde sequitur, quod nisi cives observent leges a Principe latas, reipublicæ compages dissolvatur, Anarchia ingravescat, & cum eadem omnia malorum agmina, quæ civitatis interitum accelerant. Enimvero nitimur in vetitum, & voluptas malefaciendi sæpe prævalet obligationi benefaciendi; quare quum in civitate multæ offerant sese occasiones, quibus spes impunitatis adfulget, & prava civium indoles ad legum rigorem eludendum sollicitatur, igitur nisi præter externum poenæ metum internis quasi repagulis intra offici-

ficioꝝ gyꝝum continerentur, extra præfixas æquitàtis oleas facile exspatiarentur; siquidem immotum maneat, quod qui mori scit, cogi nesciat. Imminet neglectus igitur Legum a Libertinis, qui in negotiis etiam maximi momenti sua interponunt arbitria & judicia, ita ut nec Legibus Naturalibus, nedum promissis Evangelicis tantum statuunt pretium, quantum utraq̃ mereantur, sed quantum illis placeat. Quare quum Leges civiles in Naturalibus Divinis suum habeant fundamentum, nec observantia istarum Legum Libertinis admodum curæ cordique esse potest. Quomodo enim debitum Magistratui geret morem, qui adeo pervicaci est animo, ut præcepta Divina parum curet? Et qui sibi non ducit religioni voluntatem Divinam clare manifestatam pro arbitrio interpretandi, is nequaquam dubitabit, actiones Principis atque instituta importuna atque sinistra conlectari, atque ut ingenioli gloriolam captet, varios eisdem adfingere navos. Præterea quum Libertini conscientie suæ dictamina parum curent, in eo industriam suam ponunt, quomodo cavillationibus vim Legis eludant, & summum jus ideo sequuntur, ut summam quandoque committant injuriam, ad suum lucrum tanquam ad cynosuram actiones suas componentes. Et quis nescit, eisdem fidem datam fallere volentibus, perfacile esse, vario sub prætextu & speciosis ambagibus cupiditates suas tueri ac velare, qui cum perfidis Mediolanensibus, si non totidem verbis, eodem tamen sensu respondebunt: Juravimus quidem, sed ad juramentum adtendere non promissimus. Esto, quod Libertini tranquille plerumque in civitate vivant; hoc tamen non placitis eorum erit tribuendum, quippe qui alia omnia agerent, si Societatem quandam constituere possent, & sic sua exsequi opinionum portenta.

§. X.

Ad veram civitatis felicitatem non uberes auri argentique fodinæ, non opima Cereris atque Floræ munera, non latissima imperii pomœria, nec numerosi exercitus tantum conferunt, quantum probi civium mœres, qui in eo potissimum sese exserunt, quod a malis inferendis abstineant, bonis autem faciendis præcipue delectentur. Vitia enim exedunt reipublicæ viscera; virtus autem Amaltheum quasi cornu illius necessitati supplicandæ adfert. Hoc loquitur præsentis temporis experientia, hoc etiam testantur præteritorum temporum annales. Florebat enim Romana respublica, quamdiu per templum Virtutis solus introitus patebat in templum Honoris; at postquam ad gloriæ culmen ascendere licebat per scalam vitiiis velut totidem gradibus constantem, *fuit Illium ingens*, fuit Roma orbis Domina, sed fuit. Verbo: virtuti fere simul ac Reipublicæ ducta sunt funera. Enimvero ubi Libertinismus Religionum ingravescit, cultura virtutum non promovetur, sed admodum impeditur. Quum enim Libertini eclecticam stabilire conentur Religionem, nec ipsius Revelationis lumen ipsis sanctius sit, quam ut de eo ad perversæ rationis suæ lucernam judicandum putent; nec intellectus ipsorum naturales eluctari tenebras, nec voluntas eorum emendari potest. Ex putido autem adeo fonte limpidam haurire velle aquam, æque ineptum est, atque ex mala arbore fructus colligere dulces. Quæ enim veritas ab ejus intellectu percipi potest, qui DEO, omnis veritatis fonti, fidem non habet? Quale in voluntate studium & obsequium ad rectæ rationis dictamina presso pede sequenda, quum in ipsis moralitatis principiis adeo turpiter titubent? Quo denique sensu boni voluntas eorum promovebitur, qui DEUM omnis bonitatis fontem atque oceanum

eanum suggillare non dubitant? Esto autem, quosdam naturæ suæ bonitate a publicis flagitiorum inquinamentis abstinuisse, & aliqua sanctimonix specie externæ superbiisse; quum tamen personata sint hæc omnia, ad ingenium utique redibunt & fingere desinent, quâdocumque clanculum peccare poterunt, vel etjam vicerit fortior adfectuum impetus. Ne præter rationem hoc adleuisse videamur, cogitemus, quod Libertini tenue admodum discrimen inter virtutes ac vitia ponant, adferre non dubitantes, quod peccatum natura sua nullum sit, nisi opinione eorum, qui se peccare existimant; unde sequitur, quod actiones omnes habeant indifferentes, & quod ex ipsorum mente perinde sit, quomodo in scena hujus mundi sese gerant mortales. Virtutibus igitur ac vitiis pro re nata promiscue patrocinantur, nec monentem nec revocantem audiunt conscientiam. Quando igitur ex institutis Libertinorum ita agitur cum virtute, pessime etjam agitur cum republica: turbato enim ipso Sanctitatis fonte, quæ hinc propullulant actiones turbidæ erunt, & in perniciem civitatis vergent. Præterea quum Libertinorum familiare sit dogma, ut immortalitatem animæ non admittant, simul quoque tollunt fortissimum virtutum quarumvis incentivum. Si enim proborum post devoratas in virtutis stadio molestias nulla exspectanda foret merces, nec improbi poenas scelerum meritiſſimas aliquando subirent; nec illi in incepta pergerent semita, nec hi pravis suis adfectibus frena laxare desisterent. Docent enim tam Religio, quam sanior Philosophia Moralis, quod omnia moralia in hac vita respectum habeant ad ævum olim futurum, sine quo irrita virtus & effrenis mali licentia foret, nec multum interesset, quo vel modo vel tempore, casu ne an consilio quidquam fieret. Quod nec dissimulare admodum possunt Libertini; ita enim de his BÆLIUS:

Les Libertins sont des Fanfarons lorsqu'ils disent: Si nous étions persuadés de l'immortalité de l'ame, nous renonceroions à tous les plaisirs du monde, afin de nous procurer le Paradis: Les Chrétiens sont bien mechans puisqu'avec cette persuasion ils vivent dans le desordre (a). Ut vero hæc plenius constent, Libertinorum Philosophiæ Morali larvam detrahamus, & tunc sequentia eorum præcepta in conspectum prodibunt: In omnibus actionibus simula & dissimula: Veritatem parce aut nunquam dicit: omnibus amicus, nemini fidus esto: Singulis blandiaris: Nemini, nisi tibi ipsi, sis fidus: Religionem colito, sed nullam certam habeto: Stet pro Religione & ratione tua voluntas: Omnia agito pro Religione, sed ex Religione nihil: Omnes ingenium ostendendi vias quærito: Proprium, non publicum, spectato commodum: Conscientiam non adtendito: De æternitate non sollicitus: Felicitatem tuam ex præsentium rerum abundantia metito. Et quæ alia sunt ejusdem furfuris infanda dogmata.

(a) *Voyez les Pensées diverses par M:r BAYLE T. II. p. 797.*

§. XI.

Sicut Libertini omnia ad vivum refecare conantur, ita ea solum tanquam vera admittunt, quæ sua adsequi possunt ratione. Sed domestica quemvis conducet experientia, quod ratio humana sit admodum corrupta, adeo ut verum a falso & bonum a malo ægre discernere valeat, quare Libertinorum molimina non possunt non ipsos abducere in gravissimum Scepticismum. E-nimvero qui ambiguis adeo feruntur principiis, ipso vertumno sunt mutabiliores in quem demum cunque perveniant Statum. Argumentari enim heic licet a majori

ri ad minus: qui a seipſis diſſentiant in dogmatibus momentolis, quomodo in aliis ſibi conſtarent? Conſultant igitur, deliberant, argumentaque tam ſyadentia quam diſyadentia ad rationis ſuæ ſtateram tamdiu expendunt, donec occaſionem agendi vel e manibus dimittant, vel eadem ſero nimis utantur. Si incidant adverſa tempora & officiorum colliſiones emergant, vix ſciunt quo ſe vertent; & ſi tandem ſe expediendi rationem cogitent, non optimam, nec honeſtiſſimam, non civitati ſed ſibi utiliſſimam eligunt. His igitur fulcris ſubnixâ Patria, juſtam obtinere nequit firmitatem, ſed urgente præſertim neceſſitate ea deſiderat adminicula, quæ ſuo jure poſtulare poſſet. Et hic quidem animi morbus, ita ſcepticifimum appellare licet, cum ipſa ætate hominis magis magisque increſcit, & vix prius, quam circa vitæ exitum fautores ſuos relinquit, ſicut bene obſervat BÆLIUS (a): *Presque tous ceux qui vivent dans l'irreligion ne font que douter; ils ne parviennent pas à la certitude: ſe voyant donc dans le lit d'infirmitté, ou l'irreligion ne leur n'eſt plus d'aucun uſage, ils prennent le parti le plus ſûr, celui qui promet une felicité éternelle en cas qu'il ſoit vrai, & qui ne fait courir alors aucun riſque en cas, qu'il ſoit faux. Ils ſe conjeſſent, ils font tout le reſte ad majorém cautelam.* Immo Libertinorum ſcepticifimus ita ingravescere poſſet, ut in Atheiſmum præcticum tandem degeneret; per quem fit, ut officiis quibuscunque nullum ſtatuatur præcium, ſed obligatio ad obediendum imperantibus, ad leges eorum cuſtodiendas & ad pacta ſervanda ſit vanum nomen, ad imponendum plebi excogitatum; unde quum ſpeculativi hi Politici ſint omnium peſſimi præctici, ſumma imis in republica quotidie miſcebuntur.

(a) Vid. Lexicon Historico Crit. Voce Bion.

§. XII. Insuper alma concordia, quæ civitatis est coagulū, non facile subsistet in republica, in qua Libertinismus Religionum ingravescit. Quum enim cives in arduo Religionis negotio diversas admodum foveant opiniones; facile patet, quod non in ipsa constitutione reipublicæ, nedum in aliis consentiant. Dum autem Libertini more mortalibus familiari sua placita aliis obtrudere satagunt, in ceteros diversa sentientes, quos argumentis suis convincere nequeunt, indignationem concipiunt; & quum hi se talia non promeruisse existiment, par pari referunt & ipsos vicissim odio prosequuntur. Et ut strictius dicam, Libertini æqualibus diffidunt in plerisque negotiis, inferiores autem despectui habent, quasi tales, quos deteriori ex luto finxit Titan, indignanturque horum pusillanimitatem, quod ultra vulgus sapere non audeant. Sicut enim Benedictus Spinoza jactitavit, se de DEO & universa rerum natura ratiocinantem ad intima rerum adyta pervenisse, dum reliqui in cortice tantum subsisterent; ita quoque Libertini sibi admodum adplaudunt, ut qui in mundo, cæcorum pleno, soli acutum videant. Hinc igitur simultates primum existunt, ex quibus deinceps ingravescunt odia Theologica, Vatinianis etjam graviora, quæ malorum agmina longa sequuntur serie. Quot enim civiles turbas, seditiones atque calamitates excitaverint vel duæ in eodem imperio diversæ atque pari in fastigio constitutæ Religionēs, prolixè admodum loquuntur Historiæ: fuerunt enim illæ eo acerbiores, quum quisque se causam DEI agere existimaverit, adeoque illi se deesse putaverit, nisi omni hoste crudelius in dissentientes grassatus fuisset. Quid igitur fieret, si quisque ex suo ingenio Religionem sibi formet, omnemque alium cultum a sua persuasione alienum audacter

ster condemnaverit? Comprobat nostram sententiam suo exemplo Anglia, in qua sicut dissensionum semina quotidie germinant; ita fontem eorum quarentes in ingravescente Religionum Libertinismo subsistere cogimur. Esto, quod disparitas Religionum in manifestam vim non statim erumpat, non tamen tranquillus est Britannorum Status, ubi pax quidem interdum, sed pacis fiducia nunquam. Quæ in contrarium adduci solent exempla, nihil aliud ostendunt, quam quod floreat nonnunquam hæc vel illa respublica in diversitate plurium Religionum, non autem per & propter illam. Et externa hæc concordia inde quidem est derivanda, quod per commerciorum exercitium ita conjungantur omnium studia & adfectus, ut Religionis sensum seponant tantisper discrepantium doctrinarum sectatores, & negligent quæ severior alioquin ab ipsis postulaverit conscientia. Sic quæstui negotiisque suis in Hollandia quemque intentum de alterius Religione parum esse sollicitum, testatur *SEVERINUS de Mozambano in Statu Imperii Romano German. Cap. VIII. §. V.*

§. XIII.

Dulce admodum est Libertatis nomen atque præstantissimum ejus donum, sine quo præcipua felicitatis civilis pars periret. Sine justa enim libertate, si detur & locupletem esse & tranquillum, splendidior quidem, sed ne sic quidem aliud, quam miseria est. Enimvero adstricti omnino moris est genuina libertas, quæ si extra præfixas oleas exspatiari incipiat, beneficam suam sensim amittit indolem. Quocirca probe erit tenendum, quod veri nominis libertas non in eo consistat, ut id agamus, quod maxime placeat, sed quod optimum sit; quare quum **DEUS** tam Legem Naturalem, quam Re-

relationem eum in finem nobis concesserit, ut optimum clare perspiciamus, satis apparet, quod per observantiam præceptorum Divinorum libertas nostra non immi- nuatur, sed promoveatur. Sed alia omnino est ratio li- bertatis, quam sibi arrogant Libertini, quippe quæ cum vera libertate nihil præter nomen habet commune, quam- vis ipsi operoso rationum firmate suam tueri nitantur licentiam. Est enim, uti docent scripta, Libertinismus sæpe memoratus vel ferox atque impudens, qui per vim quasi & grassatoriam licentiam sibi viam aperit, omnia- que obstacula boni ordinis ac disciplinæ, quantum pot- est & occasio permittit, temere perrumpit, vel idem est magis prudens atque circumspectus, qui rationibus titu- lisque honestis jus civitatis imperare velle videtur, atta- men non qualecunque, sed plenum, & omnibus civium privilegiis ac juribus munitum. Hoc tamen ipso, qui aliunde est illegitimus, vim nocendi suam non amittit, sed eam quo tectius eo periculosius exercet. Ex quibus dilucide constat, quod Libertinorum molimina huc ten- dant, ut licentiam, qua tamen vix alius datur pernicio- sior morbus, inter cives introducant, ut ita suo vel in- genio vel genio tanto securius indulgeant. Licentia au- tem ista quid quæso aliud efficit, quam ut Anarchicam stabiliat confusionem, mores civium corrumpat, & in- teritum reipublicæ citius serius acceleret? Quare etjam Patriæ suæ salutem negligentissime tractant Libertini, sic- eisque oculis naufragium illius prospectant, dum modo ipsi tabulam habeant, qua evadere possint. Immo cre- dibile admodum est, Libertinicos illos Thraſones, qui nunc omnem detestantur in Religione servitutis speciem & nihil nisi conscientiæ libertatem continuo crepant, fa- miliaria sua facile relicturos placita, atque Romanorum etjam sacrorum servitutem totam subituros animo do- cili humilique, si suæ ita vel avaritia vel voluptati vel

ambi-

ambitioni velificari queant. Unde sequitur, quod veram libertatem, in quam nos vocavit DEUS, contra Iplius præceptum, velamen malitiæ suæ habeant Libertini, sapere gestientes supra id, quod nobis revelatum est, propter quem factum multa tam coelitus quam ab hominibus civitati imminet mala.

§. XIV.

Quamvis autem Libertinismus Religionum sit instar gangrænæ in civitatis corpore, quæ sana etjam vitalia sensim depascitur; non tamen propterea erit putandum, quod morbus hic sit quibusvis remediis superior. Cogitemus enim partim quibus ipse radicibus nitatur, partim quanta potestas Principi circa puritatem Religionis conservandam ex naturali æquitate & consensu moratorum quarumvis gentium competat, & animadvertemus, quod hydræ huic lernææ opprimendæ sufficientiam tam sana ratio, quam impiger Hercules ad clavum imperii sedens. Primo igitur quæsumus, ut Libertini debita experimenta virium rationis suæ faciant, quam supremum in rebus controversis faciunt judicem, dispiciantque an in rebus naturalibus, quæ singulis sensibus nostris velut patent, plene adsequi queant hinc materiæ intimam indolem inde peculiarem compaginis formam; & quum sponte sua fateri cogantur, quod neutram rite intelligere queant, nisi hypotheses pro evicta veritate velint adsumere; his discant experimentis, ingenii sui viribus, in eis argumentis, quæ DEUM & res spirituales concernunt, diffidere. Attamen quum causas nonnullarum rerum subodorantur, hinc cristas erigunt, adeo ut supra alios sapere sibi videantur Libertini; quod si paulisper

ſupponamus, nihil omnino æquius foret, quam ut permitterent, ſe ab hac eximia ſapientia ad ſenſum humanitatis & proinde etiam ad ſenſum dependentiæ ſuæ a DEO deduci; quo factò ad meliorem deducerentur frugem atque animadverterent, Religionem eſſe inſtitutum Divinum, non mechanifimum quendam humanum, nedum vagæ phantaſiæ abortum: quo, uti decet, admiſſo, non mirabuntur, in vera Religione occurrere Divina dogmata & facta, quæ ſphæram intellectus humani longiſſime ſuperant. Præterea quamvis Libertini ne convincantur, pauciſſima admittant principia, catholicum tamen illud univerſæ certitudinis fundamentum non poſtunt non adſumere, ſcilicet quod idem non poſſit ſimul eſſe & non eſſe. Quare quum ex hoc ſequatur axiomate, quod ſingulæ Religionis ſpecies, quas ſibi fingunt Libertini, veræ eſſe non poſſint, ſic enim maxime difformes forent uniformes, id quod abſurdum, adeoque una tantum erit vera, eaque quæ rationi noſtræ maxime conveniat. Sed inter Libertinos æque ambigua hæc loquendi ratio manebit, atque inter Alexandri M. amicos anceps fuit diſceptatio quiſnam eorum eſſet optimus. Aut igitur Libertini nullam certam admittent Religionem aut in robur cultus Divini Revelationem citabunt. Hoc modo, ſi velint ad ſaniorẽ mentem redibunt Libertini, præſertim ſi noxiam fugiant curioſitatem & Philoſophia ſobrie utantur. Nihil enim periculofius eſt homini Litterato, quam ſcientiæ humanæ terminos excedere. Præcipue autem cavendum eſt, ne fidei ac Religionis arcana unquam Philoſophica curioſitate explorare præſumamus. Non habent nocturæ oculos Solis patientes, quem vix ferunt aquilæ. Quod ſi vero Libertini nec ex ſobrio rationis uſu nec a propoſitis proficere velint remediis, ſed ſua placita in præjudicium veræ Religionis diſſeminare longe lateque conentur,

Prin-

Princeps, qui felicitatem & tranquillitatem civitatis factam tectamque servare debet, quod fieri non potest, si vera periclitetur Religio, si Legibus debita non constet observantia, si probi mores corrumpantur, virtutesque cum vitiis confundantur, quæ mala sunt foetus Libertinismi Religionum, Princeps inquam, potest & debet hæc civitatis membra, quæ in reipublica carcinomata degenerarunt, extra Patriam ejicere, ne pars sincera civium trahatur.

S. D. G.

Est optat

Das. Apoc d. 11 Dec.
MDCCLXXIV.

Confosimus Tams coruz
A. W. TUDERUS

AUCTORI PHILOSOPHIÆ
CANDIDATO CLARISSIMO,

CONSOBRINO CARISSIMO.

Singulari plane impleor gaudio Consanguineæ carissime,
quando video Te ascensurum in Cathedram Academicæ hujus
Laudatissimæ, gratia viriliter defendendi dissertationem Tu-
am Gradualem non minus erudite, quam concinne elaboratam.

Intermittere igitur non possum, quin peropportuna hac
occasione publice tester affectum animi mei in Te sincerri-
mum, ob progressus Tuos magnos pulchrosque, Te dignos,
quem non solum vinculum sanguinis, quod nos conjungit,
gonuit, sed etiam arctissima quæ mihi Tecum intercedit a-
micitia, incendit. Gratulor Tibi pulchros in studiis pro-
gressus, quos tam antea, quam præsertim in hac disputatio-
ne Tua præstitisti solidissima! Gratulor Parentibus Tuis
indulgentissimis, qui non frustra, summa cura Te semper
sublevarunt tam in Gymnasio, quam in Academia! Gratu-
lorque mihi quod in Te non solum habeam Consanguineum a-
mantissimum, verum etiam Amicum sincerriimum.

Ex intimis recessibus cordis mei voveo, velit DEUS
Ter Optimus Maximus conaminibus Tuis honestissimis suc-
cessus optatos largiri, non solum ad felicitatem Tuam pro-
movendam, verum etiam ad gaudium Parentum Tuorum
indulgentissimorum nec non Avorum nostrorum honestissimo-
rum, augendum.

Ita optat

Dab. Aboæ d. 11 Dec.
MDCCLXXIV.

Consobrinus Tuus carus
A. W. TUDERUS.